

Sananmuotojen homografiaa suomessa ja virossa

Kahden sukukielen yhtäläisyyksiä ja eroja¹

KLAUS LAALO

1. Johdanto

1.1. Termistä *homografia*

Termillä *homografia* tarkoitetaan kirjoitetussa kielessä esiintyvää homonymiaa. Tätä termiä voidaan käyttää sekä laajassa että suppeassa merkityksessä. Laajassa merkityksessä homografia kattaa kaiken kirjoituksessa esiintyvän homonymian, siis kaikki kirjoitettuina samanasuiset mutta merkitykseltään erilaiset sanat ja sananmuodot riippumatta siitä, miten nämä homografiset tapaukset äännetään. Käytän termiä tässä laajassa merkityksessä. Suppeassa merkityksessä homografialla tarkoitetaan sellaista homonymiaa, joka ilmenee vain kirjoituksessa – suppean homografian tapaukset ovat siis keskenään eriasuisia puhutussa kielessä. Homografiaa suppeassa merkityksessä esiintyy suomessa varsin vähän, mutta siitä voidaan mainita esimerkkeinä sellaiset loppukahdennustapaukset kuin *muistakin* (joko *kk*:llisena ääntyvä imperatiivimuoto verbistä *muistaa* tai *k*:llisena ääntyvä monikon elatiivi sanasta *muu*) ja sellaiset tavunrajatapaukset kuin *pehmoisien*: kun kyseessä on monikon genetiivi yhdyssanasta *pehmoisä*, tavunraja ääntyy määrite- ja perusosan välillä (*pehmo(isien)*), mutta toinen tavu ääntyy *oi*-diftongillisena, kun kyseessä on monikon genetiivi sanasta *pehmoinen*. Vaikka suomen kannalta on vain vähän merkitystä sillä, käsitelläänkö sananmuotojen välistä homonymiaa yleisesti vai nimenomaan kirjoitetun kielen kannalta (homografiaa laajassa merkityksessä), tällä erolla on eräissä muissa kielissä paljonkin merkitystä.

Käytän tässä artikkelissa termiä *homografia* tähdentääkseni sitä, että tar-

---

¹ Kiitän Ülle Viksiä, Tapani Lehtistä, Jarmo Elomaata ja Alice Martinia hyödyllisistä huomautuksista, joita he tekivät tutustuttuaan tämän artikkelin käsikirjoitukseen.

kastelen suomessa ja virossa esiintyvää sananmuotojen välistä homonymiaa kirjoitetun kielen kannalta. Tosin suomen ortografia vastaa ääntämystä paremmin kuin monen muun kielen oikeinkirjoitus, mutta suomessakaan kirjoitus ja puhe eivät ole täysin yksiyksisessä suhteessa, koska loppukahdenusta ja tavunrajaa ei yleensä merkitä kirjoituksessa – kuitenkin silloin, kun yhdyssanan määräteosa päättyy samaan vokaaliin millä perusosa alkaa, tavuraja merkitään, kuten tapauksessa *luuta-akka* (vrt. *luutaakka*). Termi *homografia* on viroa käsiteltäessä vielä osuvampi, sillä viro ortografiassa sellaistaakaan merkityksen kannalta tärkeää puheen piirrettä kuin kestoasteen vaihtelua (vältevaheldus) ei osoiteta kuin määrätapauksissa: vaikka genetiivit *jutu*, *kuke* ja *sepa* eroavat kirjoitetussakin kielessä partitiiveista *juttu*, *kukke* ja *seppa*, niin genetiivit *külma*, *metsa* ja *paksu* ovat kirjoitetussa kielessä – mutta eivät puheessa – identtisiä partitiivien *külma*, *metsa* ja *paksu* kanssa.

Suomi ja viro ovat ainoat itämerensuomalaiset kielimuodot, joilla on vaikiintuneet kirjakielet. Tästä syystä nämä kaksi kieltä sopivat keskenään vertailtaviksi, kun tarkastellaan kirjoitetussa kielessä esiintyvää sananmuotojen välistä homonymiaa. Ennen suomen ja viro homografian tarkastelua käsitelen sananmuotohomonymiaa ja sen asemaa kielen monitulkintaisuuden eri lajien joukossa.

1.2. Sananmuotohomonymia yhtenä monitulkintaisuuden lajina

Luonnollisessa kielessä esiintyvä monitulkintaisuus voidaan jakaa kahteen päätyyppiin, leksikaaliseen ja rakenteelliseen monitulkintaisuuteen. Leksikaaliseen monitulkintaisuuteen kuuluvat homonymia ja polysemia. Tällainen monitulkintaisuus liittyy nimenomaan lekseemien merkityksiin, joten sitä voisi luonnehtia leksikaalis-semanttiseksi. Rakenteellinen monitulkintaisuus taas liittyy kielen muotojärjestelmään ja syntaksiin.

Eräitä rakenteellisen monitulkintaisuuden tapauksia voidaan tarkastella puhtaasti syntaksin kannalta. Tunnettuja esimerkkejä ovat sellaiset *ja*-konjunktioon liittyvät tapaukset kuin *pienet pojat ja tytöt* (voidaan tarkoittaa joko pieniä poikia ja kaikkia tyttöjä tai pieniä poikia ja pieniä tyttöjä) tai sellaiset englannin ilmaukset kuin *visiting relatives*. Jälkimmäisiä vastaisivat suomessa mm. sellaiset yhdyssanatapaukset kuin *sukulaisvierailu*, jolla voidaan tarkoittaa joko vierailuja sukulaisten luona tai sukulaisten tekemiä vierailuja.

Toisenlaista rakenteellista monitulkintaisuutta on sananmuotohomonymia eli eri sananmuotojen välinen identtisyys. Sananmuodolla tarkoitetaan tietyn lekseemin määrämuotoa. Sananmuoto itse on abstraktio, jota konkreettises-

sa kielenkäytössä edustavat sananmuotoesiintymät. Tiedyt sananmuodot (esimerkiksi preesensmuoto *ahkeroivat*, *säkki*-sanana monikkomuoto *säkeissä* ja *teräs*-sanana partitiivi *terästä*) ovat samanasuisia toisten sananmuotojen kanssa (vrt. äskeisiä esimerkkejä imperfektimuotoon *ahkeroivat*, *säe*-sanana monikkomuotoon *säkeissä* ja *terä*-sanana elatiiviin *terästä*). Tällaiset eri sananmuotojen yhteenlankeamistapaukset ovat sananmuotohomonymiaa.² Yhteenlankeamistapaukset ovat monitulkintaisia ainakin silloin, kun niitä tarkastellaan käyttöyhteydestä irrallisina abstrakteina sananmuotoina.

Suomen ja viron kaltaisissa morfologisesti rikkaissa kielissä on runsaasti sananmuotohomonymiaa. Keskenään samanasuisia muotoja on paljon, koska sanoilla on lukuisia taivutusmuotoja; sekä vartalo- että pääteallomorfeja on usein monia ja myös morfofonologiset prosessit synnyttävät eri muotojen yhteenlankeamisia. Siten tarve sananmuotohomonymian erottamiseen omaksi kielellisen monitulkintaisuuden ryhmäksi on aivan ilmeinen.

Myös sellaisissa kielissä, joissa sananmuotohomonymiaa esiintyy vähäisemmin, olisi käsitteiden selkeyden kannalta hyvä erottaa tällainen homonymia omaksi ilmiökseen, kuten seuraava englantiin liittyvä esimerkki pyrkii osoittamaan. Käsitellessään homonymiaa Otto Panman (1982: 114–115) toteaa, että englannissa sananmuoto *can* voi kuulua kolmeen eri lekseemiin (modaaliverbiin *can* : *could*, nominiin *can* : *cans* 'kannu' ja amerikanenglannin transitiviverbiin *can* : *cans* : *canning* : *canned* 'säilöä; äänittää'). Se, että eräät lekseemit lankeavat tällä tavoin yhteen vain määrämuodoissa, johtaa Panmanin mielestä siihen, että homonymiaa ei muka ollenkaan kannattaisi tarkastella lekseemien abstraktiotasolla. Kuitenkin lekseemien välisessä ja paradigman tiettyjen muotojen välisessä homonymiassa on kyse kahdesta erilaisesta kielen monitulkintaisuuden lajista, eikä toinen niistä tee toista tarpeettomaksi. Tarkoituksenmukaista on erottaa ne toisistaan, mutta kummankin olemassaolo on syytä tunnustaa: leksikaalista homonymiaa edustavat esimerkiksi sanat *vaara* 'uhkaava onnettomuus' (vrt. ruotsin *fara*) ja *vaa-ra* 'mäki' (vrt. lpN *varre*), sananmuotohomonymiaa esimerkiksi englannin *can* tai suomen *tulen* (joko *tuli*-nominin tai *tulla*-verbin muoto).

Panman ei kuitenkaan onnistu löytämään tätä tarkoituksenmukaista ratkaisua, ei edes ilmiötä sananmuotohomonymia, ja siksi hän joutuu toisessa yhteydessä (1982: 111–113) kiertämään sananmuotohomonymian hätärat-

² Yhden sananmuotohomonymian ryhmän muodostavat sellaiset nominien perusmuodot kuin *i*-vartaloinen *kuori* 'kirjon osa, jossa alttari sijaitsee' ja *e*-vartaloinen *kuori* 'päällystävä kerros'. Vaikka itse perusmuodot ovat identtisiä, eroavat paradigmat toisistaan: *kuori* : *kuorin* : *kuoria* : *kuoriin*, *kuori* : *kuoren* : *kuorta* : *kuoreen*. Koska lekseemien tarkastelussa perusmuodot ovat tärkeitä, käsitetään tällaiset sanaparit yleensä myös leksikaaliseksi homonymiaksi.

kaisun avulla, nimittäin erottamalla kaksi eri sananmuotojen luokkaa, joille hän antaa seuraavat nimitykset ja määritelmät: 1. word-form, »a set of formally identical word-tokens with related meanings», ja 2. word-type, »a set of formally identical word-tokens, regardless of their meanings». Nämä kaksi sananmuotojen luokkaa eroavat toisistaan siis vain siinä, että 1. sananmuotojen luokassa esiintymien merkitykset liittyvät toisiinsa, mutta 2. sananmuotojen luokassa esiintymien merkityksillä ei ole väliä. Siten esimerkiksi kaikki 'säkkiä' tarkoittavat *säkeissä*-esiintymät kuuluvat saman 1. luokan sananmuodon esiintymiin, samoin kaikki 'säettä' tarkoittavat *säkeissä*-esiintymät keskenään saman 1. luokan sananmuodon esiintymiin. Näiden molempien 1. luokan sananmuotojen esiintymät muodostavat yhdessä 2. luokan sananmuodon *säkeissä*, johon kuuluu sekä 'säkki' että 'säe' -merkityksisiä jäseniä. Sananmuodot joudutaan jakamaan tällä tavalla kahteen luokkaan, jos sananmuotohomonymiaa ei eroteta leksikaalisesta homonymiasta. On ehkä ymmärrettävää, että englannin tutkijalta voi tämä ero jäädä tekemättä, sillä englannissa taivutusmuotoja ja taivutustyypppejä on vähemmän, joten myös sananmuotohomonymiaa esiintyy harvemmissa muodoissa kuin esimerkiksi suomessa ja sen sukukielissä. Myös englannissa on kuitenkin suuria sananmuotohomonymian ryhmiä, esimerkiksi vartaloltaan identtisten nominien ja verbien väliset tärkeimpien muotojen yhteenlankeamiset: *air, bite, chew, date, excuse, hate, hit* jne.

Suomen kielen sananmuotohomonymiaa on tutkittu vain vähän ennen atk:n aikakautta. Aarni Penttilän työ (mm. 1975) on kuitenkin syytä mainita. Jotta automaattista tietojenkäsittelyä voisi onnistuneesti soveltaa suomen kielen tutkimukseen, on tarpeen tuntea ainakin tärkeimmät homografiatyypit. Automaattisen tietojenkäsittelyn aikana sananmuotohomonymia onkin kiinnostanut monia tutkijoita (mm. Brodda & Karlsson 1981: 43–46; Saukkonen, Haipus, Niemikorpi ja Sulkala 1982). Viron kielen sananmuotohomonymiaa on tutkinut etenkin Ülle Viks.

2. Suomen ja viron homografiatapausten ryhmitys

Käytän tämän artikkelin aineiston pääjaottelussa Ülle Viksin (1984) esittämää sananmuotohomonymian luokitusta. Viks tarkastelee nimenomaan kirjoitettua viroa, ja sananmuotojen homonymialla hän yleensä tarkoittaa homografiaa tämän termin laajassa merkityksessä. Hän on tosin erottanut 3. kestoasteen erityisen merkin (vältemärk) avulla, vaikka viron ortografiassa niin ei normaalisti tehdä. Viks erottaa seuraavat kolme sananmuotohomonymian pääryhmää:

1. Paradigmansisäinen eli saman lekseemin eri muotojen välinen (suomessa esim. *uusi kirjani* ja *uuden kirjani*, virossa esim. *se da ööd* ja *need ööd*).

2. Muotoryhmän sisäinen eli eri lekseemien keskenään samojen taivutusmuotojen välinen (suomessa esim. *korkea* : *korkeissa* ja *korkki* : *korkeissa*, virossa esim. *kuub* : *kuue* ja *kuus* : *kuue*).

3. Eri lekseemien eri muotojen välinen, joka on ryhmistä kaikkein seka-koosteisin. Tähän ryhmään kuuluvat tapaukset olen jakanut edelleen alaryhmiin, jotta luokitus olisi selkeämmin hahmotettavissa eikä monia aivan erilaisia tapauksia joutuisi samaan luokkaan.

Tämän artikkelin viroa koskevan aineiston päälähde on Eesti keele morfoloogiliste homonüümide sõnastik; sen perustana ovat Eesti keele sõnavormide sõnastik ja Eesti keele automaatsõnastik, josta ks. Viks 1981. Kiitän lämpimästi Ülle Viksiä siitä, että hän tulosti mainitusta lähteestä ja antoi käyttööni kaiken sellaisen viroa aineiston, jota tarvitsin. Suomen kieltä koskeva aineisto on enimmäkseen sivulaudaturtyöstäni (Laalo 1982).

3. Paradigmansisäinen homografia

3.1. Suomen kieli

Saman lekseemin eri muotojen välistä homografiaa on suomessa varsin vähän. Verbimuodoista lankeavat yhteen toisaalta eräiden vartaloltaan *i*-loppuisten verbiryhmien preesens- ja imperfektimuodot, toisaalta kahden vartaloltaan *A*-loppuisten verbiryhmän indikatiivin preesensin 3. persoonassa ja eräät muut muodot. Nominissa lankeavat yhteen eräät omistusliitteiset muodot.

Preesens- ja imperfektimuodoista lankeavat yhteen *i*-vartaloisten verbien muut paitsi yksikön 3. persoonassa muodot (*opin*, *opit*, *opimme*, *opitte*, *oppivat* – mutta *oppi* : *oppi*) ja *Oi*-vartaloisten verbien sekä vartaloltaan *i*-loppuisten yksitavujen kaikki aktiivimuodot (*arvioin*, *arvioit*, *arvioi* jne. ja *voin*, *voit*, *voi* jne.). Vanhassa kirjasuomessa esiintyi kyllä *i*-vartaloisten verbien *ei*-dif-tongillinen imperfekti, jota tavataan suomen lounaisissa murteissa, mutta 1800-luvulla sen tilalle vakiinnutettiin useimmissa murteissa esiintyvä dif-tongiton, preesensin kanssa identtinen tyyppi. Tällaista normien muutosta tuskin olisi tehty, jos siitä aiheutuisi häiriötä viestinnälle – yleensä konteksti ohjaa näidenkin monitulkintaisten muotojen oikeaan tulkintaan.

A-vartaloisten verbien 1. infinitiivin lyhempi muoto ja indikatiivin preesensin yksikön 3. persoonassa ovat homografiset: *auttaa*, *kannattaa*, *kieltää*, *pehmentää* jne. Niissä supistumaverbeissä, jotka ovat vokaalivartaloltaan konsonantti + *AA* -loppuisia, on indikatiivin preesensin yksikön 3. persoonassa homografinen imperatiivin yksikön 2. persoonassa ja kieltomuodoissa esiinty-

vän vartalon kanssa: *hakkaa, hyppää, osaa*. Vastaavat muodot ovat keskenään identtisiä myös yksitavuissa: *juo, syö, tuo, vie*. Puheessa näitä homografiatyyppejä pitää osaltaan erossa se, että muissa mainituissa muodoissa paitsi indikatiivin 3. persoonassa esiintyy loppukahdennusta. Sekä puheessa että kirjoituksessa kieltomuodon edellä esiintyvä kieltoverbi (*en hakkaa, et syö*) ja kieltoperatiivin edellä esiintyvä *älä* riittävät oikeaan tulkintaan pääsemiseen.

Nominien omistusliitteisistä muodoista lankeavat yhteen yksikön nominatiivi ja genetiivi (ynnä akkusatiivi) sekä monikon nominatiivi:

tuoli : tuolini : tuolisi : tuolinsa : tuolimme jne.
tuolin : tuolini : tuolisi : tuolinsa : tuolimme jne.
tuolit : tuolini : tuolisi : tuolinsa : tuolimme jne.

Vartaloltaan *A*-loppuisissa nomineissa lankeavat yhteen vielä yksikön partitiivi (pääte *-A*) ja yksikön illatiivi (pääte *-An*, josta loppu-*n* katoaa omistusliitteen edellä):

asiaa : asiaani : asiaasi : asiaansa : asiaamme jne.
asiaan : asiaani : asiaasi : asiaansa : asiaamme jne.
pyörää : pyörääni : pyörääsi : pyöräänsä jne.
pyörään : pyörääni : pyörääsi : pyöräänsä jne.

Omistusliitteisiä muotoja ei esiinny kovin tiheään, mutta tämän homografiatyypin tekee tärkeäksi sen produktiivisuus: omistusliitteisiä homografiatapauksia voidaan muodostaa mistä hyvänsä substantiivista.

3.2. Viron kieli

Viron kielessä on selvästi enemmän saman lekseemin eri muotojen välistä homografiaa kuin suomessa. Ülle Viksin vironkielisessä aineistossa noin kaksi kolmasosaa sananmuotohomonymian tapauksista on paradigmansisäisiä (Viks 1984: 98). Tämä homografiatyyppejä on virossa yleinen, koska verbeissä määrämuodot ovat aina identtisiä, ja monissa nominityypeissäkin tietyt paradigman muodot lankeavat yhteen. Nominin taivutustyyppistä riippuu, mitkä ovat nämä yhteenlankeavat paradigman muodot.

Verbimuodoista ovat aina keskenään identtisiä yksikön toisen ja monikon kolmannen persoonan muodot indikatiivin imperfektissä (*elasid, surid*), konditionaalin preesensissä (*elaksid, sureksid*) ja konditionaalin perfektissä (*elanuksid ~ oleksid elanud, surnuksid ~ oleksid surnud*). Lisäksi imperatiivin

yksikön 2. persoona ja verbin kieltomuotovartalo lankeavat yhteen kuten suomessa (*ela, sure*); poikkeuksena on vain *lähteä*-verbi: *ei lähe* mutta *mine*. Edelleen ovat keskenään identtisiä eräiden verbien infinitiivit ja passiivin kieltovartalot, mutta jälkimmäisiin liittyvä *ei* ohjaa aina oikeaan tulkintaan: *hakata : ei hakata, seista : ei seista, saada : ei saada*. Yksikön 2. persoonan muotoja ja varsinkin monikon 3. persoonan muotoja esiintyy taajaan, mutta ensimmäinen mainituista viron verbimuotojen yhteenlankeamisryhmistä ei silti yleensä aiheuta tulkintavaikeuksia, sillä subjektin ja predikaatin kongruenssin takia konteksti ohjaa yleensä helposti oikeaan tulkintaan: yksikön 2. persoonan pronomini esiintyy vastaavan verbimuodon yhteydessä, ja monikon 3. persoonaan liittyy monikollinen subjekti, kuten lauseissa »*ehitajad püüdsid anda fassaadile väärika ilme*», »*apteekrid said* raelt töötasu», »*teisel korrusel asusid tavaliselt eluruumid*», »*tulekahjus hävisid kindlustuse puuosad*» ja »*piirajad oleksid võinud torni tungida*».

On myös verbejä, joihin ei semanttisista syistä sovi yksikön 2. persoona. Mahdollinen on siis vain monikon 3. persoona: »*siin toimusid koosolekud*», »*suurde saali kogunesid kaupmehed*» jne.

Viron nomineissa lankeavat keskenään yhteen ensiksikin monet yksikkömuodot. Vartalotyypit ratkaisee sen, mitkä seuraavista yksikkömuodoista voivat olla keskenään identtisiä: nominatiivi, genetiivi, partitiivi ja additiivi (eli lyhyt illatiivi, jossa päätteeseen ei kuulu analogista *sse*-ainesta). Monet näistä sijoista lankeavat tietyissä nominityypeissä yhteen, koska pääteaines on kadonnut. Tietyissä toisissa tyypeissä sijat pysyvät erillään vartalonvaihtelujen avulla. Siirtyminen suffiksitaivutuksesta typologisesti toisenlaiseen taivutukseen näkyy esimerkiksi sellaisissa taivutustyypeissä kuin *käsi : käe : kätt : kätte* ja *jõgi : jõe : jõge : jõkke*. Niistä sijamuodoista, jotka ovat suffiksittomina keskenään identtisiä, muodostuu seuraavia yhdistelmiä:

a) nominatiivi ja genetiivi: sellaiset taivutustyytit, joissa astevaihtelu tai vartalonvokaalin muutos ei erota genetiiviä nominatiivista (esim. *maa, kõne, ohutu, osuti*) tai joissa näitä sanoja erottaa vain kestoaste (esim. *laine, kutse*), mutta yksikön partitiivin päätteenä on *-t* tai *-d*

b) nominatiivi, genetiivi ja partitiivi: sellaiset taivutustyytit kuin *elu, paha, pesa, udu*, joissa nominatiivi ja genetiivi ovat edellisen ryhmän tapaan identtiset, mutta päätteettömäksi kehittynyt partitiivi on myös tullut niiden kanssa samanasuiseksi

c) nominatiivi ja partitiivi: sellaiset taivutustyytit kuin *lugu, rida* ja *tuba*, joissa vartalonvaihteluiden takia genetiivi on erilainen

d) genetiivi ja partitiivi: taivutustyytit, joissa genetiiviä ja partitiivia erottaa vain kestoaste (muodot *kunsti, nalja, vitsa* jne.) mutta nominatiivissa ta-

pahtuu loppuheitto, sekä *nimi*-tyyppiset *e*-vartaloiset substantiivit (muodot *nime*, *suve* jne.), joiden nominatiivi on *i*-loppuinen

e) genetiivi, partitiivi (ja additiivi): taivutustyyppit, joissa näitä sijoja erottaa vain kestoaste, esim. *selle*, *seda*, *sinna ahju*, *linna*, *metsa*, *paradiisi*

f) partitiivi ja additiivi: nominit, joissa partitiivi vahva-asteisena eroaa genetiivistä ja vokaaliloppuisena nominatiivista, mutta on samanasuinen additiivin kanssa, esimerkiksi *igavikku*, *karpi*, *mulda*, *kahte*. Kuten Ülle Viks on todennut (1984: 99), tämä yhteenlankeamistyyppi on varsin teoreettinen, sillä additiivimuotoja käytetään vain määräsanoista ja normaalisti vain konkreettisen paikan ilmaisemisen yhteydessä (*läks linna*).

Osaan näistä homografiatyypeistä kuuluu sanoja, joissa yhteenlankeamista ei esiinny puheessa kestoasteen vaihtelun (vältevaheldus) takia. Esimerkiksi a-ryhmän nominatiivin *laine* erottaa puhutussa virossa genetiivistä *laine* juuri kestoasteiden ero, ja d- ja e-ryhmissä genetiivi ja partitiivi (sekä additiivi) eroavat ääntämykseltään kestoasteen vaihtelun takia. Tällaisissa tapauksissa on siis kyseessä nimenomaan homografia, kirjoitusasujen identtisyys.

Näiden suurimpien tapausryhmien lisäksi kannattaa vielä mainita muutamia pienempiä. Esimerkiksi vartaloltaan pitkään vokaaliainekseen päättyvässä taivutustyyppissä *idee*, *koi*, *töö* lankeavat yhteen yksikön partitiivi ja monikon nominatiivi (*ideed*, *koid*, *tööd*); tyyppissä *kiud*, *jöud* lankeavat yhteen yksikön ja monikon nominatiivi; tyyppissä *käsi*, *süsi* lankeavat yhteen yksikön nominatiivi ja monikon partitiivi. Peräti noin tuhannessa sanassa lankeavat yhteen yksikön nominatiivi ja inessiivi: *labidas*, *purjekas*, *töökas* jne.

3.3. Kielten vertailua

Paradigmansisäistä homografiaa esiintyy suomen nominintaivutuksessa vain muutamissa omistusliitteisissä muodoissa. Tällaiset muodot ovat kuitenkin melko harvinaisia, joten nominien paradigmansisäinen homografia on suomessa varsin vähämerkityksistä. Toisin on laita virossa, missä useiden aivan yleisten sanojen kaikkein yleisimmät sijamuodot ovat keskenään identtisiä. Useimmiten konteksti ohjaa oikeaan tulkintaan, mutta ei aina. Viron kieleen onkin kehittynyt eräitä analyttisiä keinoja, joilla sijamuodot voidaan erottaa toisistaan mm. sellaisten tärkeiden kieliopillisten distinktioiden tekemiseksi kuin kokonaisobjektin ja osaobjektin toisistaan erottamiseksi: *ta sööb kala* (osaobjekti, vrt. suomen partitiivi) vs. *ta sööb kala ära* (kokonaisobjekti, vrt. suomen genetiivin kaltainen akkusatiivi). Kokonaisobjektia ilmaisevat mm. sellaiset sanat kuin *kinni*, *läbi*, *maha*, *üle* jne. (Esim. »Ülemiste vanake ujutab linna üle, kui ehitajatel pole enam midagi teha.»)

Verbien taivutusmuodoissa esiintyvää homografiaa on suomessa vähänlaisesti. Tapaukset voidaan jakaa kahteen ryhmään. Ensimmäiseen kuuluvat preesensin ja imperfektin väliset tapaukset. Toiseen ryhmään kuuluvat yksikön 3. persoonan ja eräiden puheessa loppukahdennukseen päättyvien muotojen väliset tapaukset.

Viron kielessä kaikkien verbien imperfektin ja konditionaalin yksikön 2. ja monikon 3. persoonan muodot lankeavat yhteen, mutta näistä yhteenlankeamistapauksista vain imperfektimuodot esiintyvät taajaan. Konditionaalimuodot eivät ole läheskään yhtä yleisiä. Verbien yhteenlankeamistapauksia on runsaasti, mutta konteksti ohjaa yleensä helposti oikeaan tulkintaan.

Vanhassa kirjasuomessa esiintyi samoja yksikön 2. ja monikon 3. persoonan yhteenlankeamisryhmiä kuin nykyvirossa, nimittäin imperfektityyppi *elit, sanoit* ja konditionaalityyppi *eläisit, sanoisit*. Tämä homografiatyypin on kuitenkin karsiutunut nykysuomesta, kun monikon 3. persoonan *vAt*-aines on levinnyt preesensistä imperfektiin ja konditionaaliin. Toisaalta kirjasuomen kehitys on johtanut myös homografian lisääntymiseen: nykysuomen *opin*-yhteenlankeamistyyppin sijasta vanhassa kirjasuomessa oli kaksi yksiselitteistä tyyppiä: preesenstyyppi *opin* ja imperfektityyppi *opein*.

4. Muotoryhmän sisäinen homografia

Muotoryhmän sisäistä homografiaa eli eri lekseemien keskenään samojen taivutusmuotojen yhteenlankeamista aiheuttavat suomessa ja virossa paljolti samat morfofonologiset prosessit. Tällaista homografiaa synnyttävät astevaihtelu ja vartalonloppuiset vokaalinmuutokset etenkin suffiksin *i:n* yhteydessä. Virossa muotoryhmän sisäistä homografiaa aiheuttavat lisäksi eräät vartalonvaihtelut (mm. *ne-* ja *s-*loppuisen sanojen yhteenlankeaminen) sekä eräät sananloppuiset muutokset, mm. loppuheitto.

4.1. Suomen kieli

4.1.1. Astevaihtelu

Pelkän astevaihtelun aiheuttama homografia on suomessa melko harvinaista. Yleisempää on, että astevaihtelu vain osallistuu tietyn yhteenlankeamistyyppin syntyyn. Kun astevaihtelu aiheuttaa yksinään homografiaa, on yhteenlankeamisen toisena osapuolena astevaihtelun alaisen sanan heikkoasteinen muoto ja toisena sellainen sana, jossa on heikon asteen kanssa identtinen mutta vaihtelematon konsonantti tai konsonanttiyhtymä (esim. *l*,

ll, nn, r, rv). Seuraavat esimerkit on ryhmitelty astevaihtelutyypin mukaisesti:

<i>lk : l</i>	<i>palko + palo, salko + salo, sulka + sula</i> (esim. <i>palossa, salossa, sulassa</i>)
<i>lp : lv</i>	<i>salpa + salva</i> (esim. <i>salvaksi</i>)
<i>lt : ll</i>	<i>silta + silla</i> (esim. <i>sillalla</i>)
<i>nk : ng</i>	<i>tanko + tango</i> (esim. <i>tangosta</i>)
<i>mp : mm</i>	<i>ampua + ammua</i> (esim. <i>ammutte</i>)
<i>nt : nn</i>	<i>panta + panna, pantu + pannu, pinta + pinna</i> (esim. <i>pannasta, pannusta, pinnasta</i>)
<i>rk : r</i>	<i>kerkiä- + keritse-, purku + puru</i> (esim. <i>kerittää, keritty; purusta</i>)
<i>rp : rv</i>	<i>turpa + turva</i> (esim. <i>turvassa</i>)
<i>p : v</i>	<i>lapa, lava</i> (esim. <i>lavasta</i>)

4.1.2. Vartalon loppuvokaalin muutokset suffiksin *i:n* edellä

Varsin runsaasti yhteenlankeamisia syntyy vartalon loppuvokaalin muutok-
sista suffiksin *i:n* edellä. Tapaukset voidaan jakaa kolmeen ryhmään sen
mukaan, mikä on toisen tavun edustus: *i, ei* vai *oi*. Näiden lisäksi on vain
muutamia harvinaisia hajatapauksia, kuten *lastun* ja *lastuun* eräät monik-
komuodot: *lastuissa, lastuina* ym.

Toisen tavun *i* voi kuulua *e-, ä-* tai *a-*vartalaisen nominin monikkomuotoon.
Homonymiatapauksia on melko vähän: *e-*vartaloiden *korpi, nuori, olki* ja
soppi tietyt monikkomuodot lankeavat yhteen *a-*vartaloiden *korva, nuora,*
olka ja *soppa* tiettyjen monikkomuotojen kanssa, esimerkiksi *korvissa* (mutta
korpia – korvia), *nuorissa* (mutta *nuorten – nuorien*), *olkiin* (mutta *oljissa –*
olissa), *sopissa*. – Enemmän on näiden kolmen vartalotyypin monikkomu-
tojen ja *i-*vartaloiden yksikkömuotojen välisiä tapauksia, joista ks. 5.2.3.

Toisen tavun *ei* voi kuulua seitsemän eri taivutustyyppin monikon taivutus-
vartaloon. Tärkeimmät näistä tyypeistä ovat seuraavat kolme:

- i-*vartalot (esim. *korkki : korkeissa,*
kuppi : kupeissa
nalle : nalleissa)
- eA-*nominin (esim. *korkea : korkeissa,*
korskea : korskeissa,
äkeä : äkeissä)

3. tyyppi $-e^x$: $-ee-$ (esim. *korske* : *korskeissa*,
kuve : *kupeissa*)

Taulukossa 1 on esimerkkejä näiden taivutustyyppien välisistä yhteenlankeavista monikkomuodoista. Vasemmassa sarakkeessa on toisen tavun *ei*-dif-
tongin sisältävä monitulkinainen muoto, kolmessa muussa sarakkeessa ovat
mahdolliset perusmuodot.

TAULUKKO 1: Monitulkinaisia toisen tavun *ei*-dif-
tongin sisältäviä muotoja

taivutusmuoto	<i>i</i> -vartalo	<i>eA</i> -nomini	$-e^x$: $-ee-$
<i>haaveissa</i>	<i>haavi</i>		<i>haave</i>
<i>jän-teissä</i>		<i>jän-teä</i>	<i>jän-ne</i>
<i>kanteissa</i>	<i>kan-tti</i>		<i>kan-ne</i>
<i>karkeissa</i>	<i>karkki</i>	<i>kar-kea</i>	
<i>karskeissa</i>	<i>karski</i>		<i>kars-ke</i>
<i>kasteissa</i>	<i>kasti</i>		<i>kaste</i>
<i>kelmeissä</i>	<i>kelmi</i>	<i>kel-meä</i>	
<i>kepeissä</i>	<i>keppi</i>	<i>ke-peä</i>	
<i>kipeissä</i>	<i>kippi</i>	<i>ki-peä</i>	
<i>kireissä</i>	<i>kiri</i>	<i>ki-reä</i>	
<i>kiteissä</i>	<i>kitti</i>		<i>ki-de</i>
<i>kokeissa</i>	<i>kokki</i>		<i>ko-e</i>
<i>koneissa</i>	<i>koni</i>		<i>ko-ne</i>
<i>kopeissa</i>	<i>koppi</i>	<i>ko-pea</i>	
<i>koreissa</i>	<i>kori</i>	<i>ko-re-a</i>	
<i>korkeissa</i>	<i>korkki</i>	<i>ko-r-kea</i>	
<i>korskeissa</i>		<i>ko-rs-kea</i>	<i>ko-rs-ke</i>
<i>kumeissa</i>	<i>kumi</i>	<i>ku-me-a</i>	
<i>kupeissa</i>	<i>kuppi</i>		<i>ku-ve</i>
<i>lakeissa</i>	<i>lakki</i>	<i>la-kea</i>	<i>la-e</i>
<i>lanteissa</i>	<i>lantti</i>		<i>lan-ne</i>
<i>luoteissa</i>	<i>luotti</i>		<i>luo-de</i>
<i>paineissa</i>	<i>paini</i>		<i>pai-ne</i>
<i>paisteissa</i>	<i>paisti</i>		<i>pai-ste</i>
<i>palkeissa</i>	<i>palkki</i>		<i>pal-je</i>
<i>pirteissä</i>	<i>pirtti</i>	<i>pir-teä</i>	
<i>raiteissa</i>	<i>raitti</i>		<i>rai-de</i>
<i>rakeissa</i>	<i>rakki</i>		<i>ra-e</i>

taivutusmuoto	<i>i</i> -vartalo	<i>eA</i> -nomini	<i>-e^x</i> : <i>-ee-</i>
<i>ripeissä</i>	<i>rippi</i>	<i>ripeä</i>	
<i>riveissä</i>	<i>rivi</i>		<i>rive</i>
<i>sakeissa</i>	<i>sakki</i>	<i>sakea</i>	
<i>sokeissa</i>	<i>sokki</i>	<i>sokea</i>	
<i>säkeissä</i>	<i>säkki</i>		<i>säe</i>
<i>takeissa</i>	<i>takki</i>		<i>tae</i>
<i>tärkeissä</i>	<i>tärkki</i>	<i>tärkeä</i>	
<i>vaaleissa</i>	<i>vaali</i>	<i>vaalea</i>	
<i>viileissä</i>	<i>viili</i>	<i>viileä</i>	
<i>vinkeissä</i>	<i>vinkki</i>	<i>vinkeä</i>	
<i>väreissä</i>	<i>väri</i>		<i>väre</i>

Ensimmäisen tyyppin partitiivit (*keppejä, kittejä*), genetiivit (*keppien, kittien*) ja illatiivit (*keppeihin, kitteihin*) pysyvät kuitenkin erossa kahden muun tyyppin partitiiveista (*kepeitä, kiteitä*), genetiiveistä (*kepeiden, kiteiden*) ja illatiiveista (*kepeisiin, kiteisiin*). Näiden kolmen sijamuodon (joista etenkin partitiivi ja genetiivi ovat kieliopillisesti tärkeitä ja yleisiä sijoja) allomorfierot estävät tehokkaasti yhteenlankeamisia, sillä melkein aina yhteenlankeamisten toisena osapuolena on *i*-vartalo ja toisena jompaankumpaan muuhun tyyppiin kuuluva nomini.

Käsiteltyihin kolmeen taivutustyyppiin kuuluu kymmenittäin yhteenlankeamisia. Muihin taivutustyyppisiin, joiden 2. tavussa *-ei-* esiintyy, kuuluu vain yksinäisiä yhteenlankeamistapauksia. Tyyppin *-e* : *-e-* sanan *nalle* ja *i*-vartalon *nalli* monikossa tapahtuu yhteenlankeaminen: *nalleja, nalleiksi, nalleihin, nalleissa* jne. Tyyppin *-ee* : *-ee-* sana *kupee* lankeaa yhteen substantiivien *kuve* ja *kuppi* useimpien monikon obliikvisijojen kanssa: *kupeita, kupeiden, kupeissa* jne. Tyyppin *-es* : *-ee-* sana *äes* ja adjektiivi *äkeä* lankeavat yhteen useimmissa monikkomuodoissa: *äkeitä, äkeiden, äkeiksi, äkeissä*. Partisiippi *tullut* ja *i*-vartalo *tulli* lankeavat niin ikään yhteen useissa monikon taivutusmuodoissa: *tulleiksi, tulleissa* — kuitenkin genetiivi-, partitiivi- ja illatiivimuodot eroavat toisistaan: *tulli* : *tullien* : *tulleja* : *tulleihin* mutta *tullut* : *tulleiden* : *tulleita* : *tulleisiin*.

Toisen tavun *oi* voi kuulua sekä *a-* että *o*-vartaloisten nominien monikon taivutusmuotoihin. Siten ovat homografisia esimerkiksi seuraavat monikkomuodot (jos astevaihtelu erottaa määrämuotoja, on monikon essiivit mainittu tätä eroa osoittavina esimerkkeinä; yhteenlankeavat sanat on lueteltu sulkumerkkien sisässä):

<i>aidoiksi</i>		(<i>aita – aito</i>)
<i>aroksi</i>	: <i>arkoina – aroina</i>	(<i>arka – aro</i>)
<i>hilloiksi</i>		(<i>hilla – hillo</i>)
<i>jaloiksi</i>	: <i>jalkoina – jaloina</i>	(<i>jalka – jalo</i>)
<i>janoiksi</i>		(<i>jana – jano</i>)
<i>kannoiksi</i>		(<i>kanta – kanto</i>)
<i>laihoiksi</i>		(<i>laiha – laiho</i>)
<i>lakoiksi</i>		(<i>lakka – lakko</i>)
<i>langoiksi</i>		(<i>lanka – lanko</i>)
<i>mahoiksi</i>		(<i>maha – maho</i>)
<i>padoiksi</i>		(<i>pata – pato</i>)
<i>pakoiksi</i>		(<i>pakka – pakko</i>)
<i>paloiksi</i>	: <i>palkoina – paloina</i>	(<i>pala – palo – palko</i>)
<i>rivoiksi</i>	: <i>ripoina – rivoina</i>	(<i>ripa – rivo</i>)
<i>sadoiksi</i>		(<i>sata – sato</i>)
<i>sakoiksi</i>		(<i>sakka – sakko</i>)
<i>saloiksi</i>	: <i>salkoina – saloina</i>	(<i>sala – salo – salko</i>)
<i>sangoiksi</i>		(<i>sanka – sanko</i>)
<i>valoiksi</i>		(<i>vala, valo</i>)

Näiden kahden suuren nominiyhmän välisten yhteenlankeamisten lisäksi on vielä yksinäinen toisen tavun *oi*-tapaus: sanojen *ehto* ja *ehtoo* muutamit monikon obliivimuodot ovat identtiset (*ehtoina, ehtoihin, ehtoineen*).

4.2. Viron kieli

4.2.1. Astevaihtelu

Astevaihtelu aiheuttaa homografiaa sekä eri astevaihtelutyyppeiden kesken että astevaihteluttomien ja astevaihtelusanojen välille. Esimerkkejä eri nomini-tyypeistä:

<i>koot</i> : <i>koodi</i>	—	<i>kood</i> : <i>koodi</i>
<i>kuub</i> : <i>kuue</i>	—	<i>kuus</i> : <i>kuue</i>
<i>laid</i> : <i>laia</i>	—	<i>lai</i> : <i>laia</i>
<i>laad</i> : <i>lae</i>	—	<i>lagi</i> : <i>lae</i>
<i>rahk</i> : <i>raha</i>	—	<i>raha</i> : <i>raha</i>
<i>roosk</i> : <i>roosa</i>	—	<i>roosa</i> : <i>roosa</i>
<i>rump</i> : <i>rumba</i>	—	<i>rumba</i> : <i>rumba</i>

Verbimuotojen yhteenlankeamisista tietyn muotoryhmän sisäisiä on vain

muutamia kymmeniä. Näistä useimmat liittyvät astevaihteluun, kuten esimerkiksi seuraavat:

<i>pusib</i>	(<i>puskima</i> – <i>pusima</i>)
<i>sulib</i>	(<i>sulgima</i> – <i>sulima</i>)
<i>ulub</i>	(<i>ulguma</i> – <i>uluma</i>)
<i>kaevelda</i>	(<i>kaeblema</i> – <i>kaevlema</i>)
<i>kõhelda</i>	(<i>kõhklema</i> – <i>kõhelema</i>)
<i>puselda</i>	(<i>pusklema</i> – <i>puselema</i>)
<i>kaevati</i>	(<i>kaebama</i> – <i>kaevama</i>)
<i>puhiti</i>	(<i>puhkima</i> – <i>puhtima</i>)
<i>susitud</i>	(<i>suskima</i> – <i>susima</i>)
<i>uhatud</i>	(<i>uhama</i> – <i>uhkama</i>)
<i>küttis</i>	(<i>küttima</i> – <i>kütma</i>)

4.2.2. Vartalonloppuiset muutokset

Vartalonloppuiset muutokset aiheuttavat virossa yhteenlankeamisia varsin runsaasti, selvästi enemmän kuin suomessa. Homografiaa esiintyy vartalonloppuisten muutosten takia mm. seuraavissa muotoryhmissä:

a) Perusmuodossa *ne-* ja *s-*loppuisten nimityyppien taivutusmuotojen yhteenlankeaminen synnyttää suuren ja produktiivisen homografiaryhmän. Kyseessä ovat enimmäkseen adjektiivin ja substantiivin yhteenlankeamiset:

lihane : *lihase* : *lihast* : *lihaste* : *lihaseid*

lihas : *lihase* : *lihast* : *lihaste* : *lihaseid*

terane : *terase* : *terast* : *teraste* : *teraseid*

teras : *terase* : *terast* : *teraste* : *teraseid*

tõrvane : *tõrvase* : *tõrvast* : *tõrvaste* : *tõrvaseid*

tõrvas : *tõrvase* : *tõrvast* : *tõrvaste* : *tõrvaseid*

vanune : *vanuse* : *vanust* : *vanuste* : *vanuseid*

vanus : *vanuse* : *vanust* : *vanuste* : *vanuseid*

b) Vartalon loppuvokaalin kato yksikön nominatiivissa aiheuttaa runsaasti eri vartalotyypin yhteenlankeamisia. Esimerkiksi perusmuoto *sool* voi kuulua kolmeen eri nimityyppiin (*sool* : *soola*, *sool* : *soole* ja *sool* : *sooli*), ja vastaavasti nominatiivi *voor* voi liittyä mihin tahansa seuraavista genetiiveistä: *voore*, *voori*, *vooru*. Tällaisia kolmen eri vartalotyypin perusmuotojen yhteenlankeamisia on Viksin aineistossa kolmetoista, ja kahden eri vartalo-

Sananmuotojen homografiaa suomessa ja virossa

tyypin sekaantumia on useita kymmeniä (esim. *kaal : kaali* ja *kaal : kaalu*, *kius : kiuse* ja *kius : kiusu*, *niit : niidi* ja *niit : niidu*, *raad : raadi* ja *raad : rae*, *roog : roa* ja *roog : roo*, *siil : siili* ja *siil : siilu*, *toom : toome* ja *toom : toomi*, *viis : viie* ja *viis : viisi*).

c) Myös muut vartalonloppuiset muutokset kuin pelkkä vokaalin kato voivat aiheuttaa tiettyjen muotojen identtisyttä. Perusmuotojen välisiä tapauksia:

<i>kari</i>	= joko <i>kari : kari</i> tai <i>kari : karja</i>
<i>kibe</i>	= joko <i>kibe : kibeda</i> tai <i>kibe : kibeme</i>
<i>köide</i>	= joko <i>köide : köite</i> tai <i>köide : köitme</i>
<i>tahe</i>	= joko <i>tahe : taheda</i> tai <i>tahe : tahte</i>

Muiden muotojen välisiä tapauksia:

<i>soodsa</i>	= perusmuoto joko <i>soodne</i> tai <i>soodus</i>
<i>tulnuka</i>	= perusmuoto joko <i>tulnuk</i> tai <i>tulnukas</i>

d) Monikon partitiivissa tapahtuvat vartalonloppuiset vokaalinmuutokset aiheuttavat etenkin *u-* ja *i-*vartaloiden yhteenlankeamisia:

<i>kaal : kaalu : kaale</i>	—	<i>kaal : kaali : kaale</i>
<i>kõnd : kõnnu : kõnde</i>	—	<i>kõnd : kõnni : kõnde</i>
<i>lipp : lipu : lippe</i>	—	<i>lipp : lipi : lippe</i>
<i>sokk : soku : sokke</i>	—	<i>sokk : soki : sokke</i>

5. Eri muotoryhmien välinen homografia

Eri lekseemien keskenään erilaisten muotojen välinen homografia on sekä suomessa että virossa yleisempää kuin eri lekseemien keskenään samojen muotojen välinen. Verbimuotojen välisiä yhteenlankeamisia on melko vähän – niitä aiheuttaa enimmäkseen johdin- ja konjugaatioainesten samanasuisuus. Nominimuotojen välisiä yhteenlankeamisia on sitäkin runsaammin. Käsittelen ensin eri verbimuotojen välisiä tapauksia, sitten eri nominimuotojen välisiä ja kolmanneksi verbien ja nominien välisiä tapauksia. Tämän jälkeen käsittelen vielä eräiden taivutusmuotojen kivetymistä partikkeleiksi.

5.1. Verbit

Suomen kielessä tärkeimmät eri verbimuotojen yhteenlankeamiset ovat sellaisia, että toisessa verbissä johtimeen kuuluva aines kuuluu toisessa tun-

nukseen. Etenkin kausatiivijohtimen ja passiivin tunnuksen samanasuisuus synnyttää paljon yhteenlankeamisia: niiden yhteydessä ovat identtisiä johtimettoman verbin passiivin kieltovartalo ja johtimellisen verbin aktiivin imperatiivi- ja kieltovartalo (esim. *istua* : *ei istuta* ja *istuttaa* : *ei istuta*, *lukea* : *ei lueta* ja *luettaa* : *ei lueta*), johtimettoman verbin passiivin ja johtimellisen verbin aktiivin toisen infinitiivin inessiivit (esim. *istuttaessa*, *luettaessa*) sekä ensimmäisen partisiipin muodot (esim. *istuttava*, *luettava*). A-vartaloissa aktiivi- ja passiivimuodot pysyvät kuitenkin passiivin tunnuksen edellä esiintyvän e:n takia erillään, esim. *vetää* : *ei vedetä* : *vedettäessä* : *vedettävä* mutta *vedättää* : *ei vedätä* : *vedättäessä* : *vedättävä*.

Näiden (T)TA-suffiksillisten muotojen lisäksi suomessa on toinen merkittävä verbimuotojen välinen homografiaryhmä, nimittäin *ise*-johtimisten verbien indikatiivin imperfektin ja eräiden muiden verbien konditionaalimuotojen väliset yhteenlankeamiset (esim. *karkaista* : *karkaisin* : *karkaisit* : *karkaisi* ja *karata* : *karkaisin* : *karkaisit* : *karkaisi*, *surista* : *surisin* : *surisit* : *surisi* ja *surra* : *surisin* : *surisit* : *surisi*).

Viron kielessä eri verbimuotojen yhteenlankeaminen liittyy useimmiten *ta/da* -suffiksiaineekseen, siis samaan suffiksiin, joka aiheuttaa runsaasti homografiaa myös suomessa. Kyseessä ovat siten yleensä passiivin (impersonaalin, *umbisikulise tegumoe*) muotojen ja *ta/da*-johtimisten aktiivimuotojen väliset yhteenlankeamiset. Tärkeimmät identtiset muodot ovat aktiivin ja passiivin konditionaali, imperatiivi, modus obliquus (kaudne kõneviis), *ma*-infinitiivi, *v*- tai *tav*-partisiippi ja kieltomuodot. Esimerkkejä (sulkumerkkien sisässä yhteenlankeavat verbit):

elataks : *elatagu* : *elatavat* : *elatama* : *elata* : *ei elata* (*elama* — *elatama*)

istutaks : *istutagu* : *istutavat* : *istutama* : *istutav* : *ei istuta* (*istuma* — *istutama*)

kuulataks : *kuulatagu* : *kuulatavat* : *kuulatama* : *kuulatav* : *ei kuulata* (*kuulama* — *kuulatama*)

peetaks : *peetagu* : *peetavat* : *peetama* : *peetav* : *ei peeta* (*pidama* — *peetama*)

teataks : *teatagu* : *teatavat* : *teatama* : *teatav* : *ei teata* (*teadma* — *teatama*)

ujutaks : *ujutagu* : *ujutavat* : *ujutama* : *ujutav* : *ei ujuta* (*ujuma* — *ujutama*)

5.2. Suomen nominit

Suomen nominien eri muotoryhmien väliset homografiatapaukset voidaan jakaa kolmeen ryhmään: ensiksi perusmuodon ja taivutusmuodon välisiin tapauksiin, joihin kuuluvat esimerkiksi adjektiivi *lempeä* ja substantiivin

lempi partitiivi *lempeä* – tässä ryhmässä identtisistä sananmuodoista toinen sisältää morfeemirajan ja toinen koostuu vain yhdestä morfeemista, leksikaalisen morfeemin perusmuodosta; toiseksi kahta erilaista segmentointia edellyttäviin eli erijaksoisiin tapauksiin (esim. illatiivi *vapa+an* ja genetiivi *vapaa+n*) ja kolmanneksi morfofonologisten prosessien aiheuttamiin tapauksiin.

5.2.1. Yksikön nominatiivin kanssa identtiset taivutusmuodot

Vain pieni osa suomen nominien perusmuodoista on identtisiä toisten nominien taivutusmuotojen kanssa. Eräisiin nimityyppisiin kuuluu kuitenkin varsin monia tällaisia homografiatapauksia, ja lisäksi on erilaisia hajakapauksia. Yksikön nominatiivin kanssa identtisistä toisten nominien sijamuodoista useimmat ovat partitiiveja, essiivejä tai genetiivejä.

Suurehkon homografiaryhmän muodostavat sellaiset yksikön nominatiivit, jotka ovat identtisiä jonkin toisen nominin partitiivin kanssa. Tällaisia nominatiivityyppejä ovat esimerkiksi sellaiset *iA*-loppuiset kuin *biologia*, *filosofia* ja *tyrannia* (vrt. *biologin*, *filosofin* ja *tyrannin* partitiiveihin), samoin sellaiset *OjA*-loppuiset tekijännimijohdokset, jotka lankeavat yhteen eräiden *A*- ja *O*-vartaloiden monikon partitiivin kanssa (esim. *arpoja*, *katkoja*, *säilöjä*, vrt. *arpa*, *katko*, *säilö*), ja edelleen sellaiset *UjA*-loppuiset tekijännimijohdokset, jotka ovat identtisiä *U*-vartaloisten nominien monikon partitiivien kanssa (esim. *asuja*, *kutsuja*, *syöksyjä*). Seuraavan luettelon vasemmassa sarakkeessa on valikoima toisen sanan partitiivin kanssa identtisiä perusmuotoja ja oikeassa sarakkeessa partitiivit, joista on suffiksit segmentoitu:

<i>rintamaa</i>	<i>rintama+a</i>
<i>vajaa</i>	<i>vaja+a</i>
<i>kankea</i>	<i>kanke+a</i>
<i>lakea</i>	<i>lake+a</i>
<i>arabia</i>	<i>arabi+a</i>
<i>kamelia</i>	<i>kameli+a</i>
<i>miniä</i>	<i>mini+ä</i>
<i>psykiatria</i>	<i>psykiatri+a</i>
<i>aitoja</i>	<i>aito+j+a</i> (<i>aito</i> tai <i>aita</i>)
<i>neuvoja</i>	<i>neuvo+j+a</i>
<i>katuja</i>	<i>katu+j+a</i>
<i>kehuja</i>	<i>kehu+j+a</i>
<i>keinuja</i>	<i>keinu+j+a</i>

tA-päätteisten partitiivien kanssa lankeavat yhteen mm. eräät *i*-vartaloisten

verbien *ntA*-johdokset (tyyppi *kuorinta*, *pyyhintä*, vrt. tekimennimien partitiiveihin *kuorin+ta*, *pyyhin+tä*) ja sellaiset *stA*-loppuiset substantiivit kuin *keskusta*, *päällystä*, *seinusta*, joihin sekaantuvat *keskus-*, *päällys-*, *seinus-*tyyppisten sanojen partitiivit; tällaisten melko produktiivisten tyyppien lisäksi on sellaisia hajatapauksia kuin *luuta*, *häntä* jne. (vrt. *luu*, *hän*).

Toisen nominin essiivin ja genetiivin kanssa identtisiä perusmuotoja on muutamia kymmeniä. Essiivitapauksia on nelisenkymmentä: pronominitapaukset *minä* ja *sinä* (vrt. *mikä* ja *se*), deverbaalijohdosten tyyppi *kuhina*, *mutina*, *porina* (vrt. sanojen *kuha*, *muta* ja *pora* monikon essiiveihin) sekä sellaiset hajatapaukset kuin *akkuna*, *haapana*, *kamana*, *porkkana* (vrt. sanojen *akku*, *haapa*, *kama*, *porkka* yksikön essiiveihin). Toisen nominin genetiivin kanssa identtiset perusmuodot ovat enimmäkseen joko tekimennimiä (mm. *kuorin*, *lähetin*, *painin*, vrt. *kuori*, *lähetti*, *paini*) tai karitiivadjektiiveja (mm. *laiton*, *päätön*, vrt. *laitto*, *päättö*).

Muiden sijojen kanssa identtisiä perusmuotoja on vain vähän, esimerkiksi *diakonissa* (vrt. *diakoni+ssa*), *sivusta* (vrt. *sivu+sta*), *postilla* (vrt. *posti+lla*), *tanhut* (vrt. *tanhu+t*). Edelleen on jonkin verran sellaisia perusmuotoja, jotka lankeavat yhteen toisen nominin omistusliitteisen tai liitepartikkeliin päättyvän muodon kanssa: tyypit *harjanne*, *jäännne*, *tilanne*; *kaimaani*, *kantoni*, *lupiini*, *tulppaani*; *alanko*, *syvänkö*, *tasanko*; *kaljaasi*, *teesi* jne.

5.2.2. Erilaista segmentointia edellyttävät taivutusmuodot

Suomen kielessä on paljon sellaisia monitulkintaisia sananmuotoja, joissa oikea tulkinta voidaan osoittaa jo merkitsemällä morfeemirajat, sillä yhteenlankeavat osapuolet koostuvat erilaisista morfeemiaineksista. Myös äskeisessä perusmuotojen ja taivutusmuotojen välisessä homografiaryhmässä voidaan taivutusmuodot segmentoimalla osoittaa oikea tulkinta, ja siten se liittyy nyt käsiteltävään, vain taivutusmuotoja sisältävään ryhmään – perusmuodot eivät kuitenkaan ole segmentoitavissa.

Yhden tärkeimmistä erilaista segmentointia edellyttävien taivutusmuotojen ryhmistä muodostavat *stA*-loppuiset tapaukset, jotka voivat olla joko elatiivi- tai partitiivimuotoja:

<i>erästä</i>	<i>erä : erä+stä</i>	tai	<i>eräs : eräs+tä</i>
<i>iloista</i>	<i>ilo : ilo+i+sta</i>	tai	<i>iloinen : ilois+ta</i>
<i>kuusta</i>	<i>kuu : kuu+sta</i>	tai	<i>kuusi : kuus+ta</i>
<i>maista</i>	<i>maa : ma+i+sta</i>	tai	<i>mainen : mais+ta</i>
<i>teosta</i>	<i>teko : teo+sta</i>	tai	<i>teos : teos+ta</i>

Pienempiä ryhmiä ovat mm. illatiivien (esim. *kante+en*, *lume+en*, *rintama+an*, *suure+en*, *tähte+en*, *vaja+an*, *vapa+an*, *vuote+en*) ja genetiivien (*kantee+n*, *lumee+n*, *rintamaa+n*, *suuree+n*, *tähtee+n*, *vajaa+n*, *vapaa+n*, *vuotee+n*) yhteenlankeamiset sekä sellaisten liitepartikkeliin päättyvien muotojen kuin *ajo+kin*, *neuvo+kin*; *nuo+han*, *puu+han* ja eräiden genetiivien (*ajoki+n*, *neuvoki+n*; *nuoha+n*, *puuha+n*) väliset yhteenlankeamiset.

Varsin suuri ja sekakoosteinen on ryhmä, jossa ainakin toisena osapuolella on yhdyssana. Tällöin yhdyssanan perusosa lankeaa osaksi tai kokonaan yhteen toisen sanan suffiksiaineksen kanssa: *letunpaisto+ilta* tai *letunpaisto+i+lta*, *pii+levä* tai *piile+vä*, *puoli+amme* tai *puol+i+a+mme*, *Ruis+kuja* tai *ruisku+j+a* jne. Myös yhdyssanan taivutusmuoto voi langeta yhteen toisen sanan määrämuodon kanssa: *lähiyö* : *lähiöiden*, vrt. *lähiö* : *lähiöiden*, *syyssää* : *syyssään*, vrt. *syy* : *syy+ssä+än*. Yhdyssanojen välisistä tapauksista tunnetuimpia lienee pari *koululais+kuri* ja *koulu+laiskuri*. (Yhdyssanoista tarkemmin Laalo 1988: 108–109.)

5.2.3. Morfofonologisten prosessien aiheuttamat eri muotojen yhteenlankeamiset

Morfofonologiset prosessit synnyttävät suomen kielessä runsaasti muoto-ryhmän sisäisiä yhteenlankeamisia, kuten kohdassa 4.1 kävi ilmi. Muoto-ryhmien välistä homografiaa ne synnyttävät vähemmän. Kuitenkin vartaloloppuiset vokaalinmuutokset monikon *i:n* edellä aiheuttavat eräiden *ä-*, *a-* ja *e-*vartaloiden monikkomuotojen sekaantumisen *i-*vartaloiden vastaaviin yksikkömuotoihin: *mädissä* voi olla *mädin* yksikkö- tai *mädän* monikkomuoto, *punkissa punkin* yksikkö- tai *punkan* monikkomuoto, *kuorissa kuorin* yksikkö- tai *kuoren* monikkomuoto jne. (Lisäesim. ks. Laalo 1988: 106.)

5.3. Viron nominit

5.3.1. Yksikön nominatiivin kanssa identtiset taivutusmuodot

Eräissä viron nimityypeissä perusmuoto eli yksikön nominatiivi lankeaa yhteen genetiivin ja partitiivin kanssa (ks. kohtaa 4.2). Tällaiset monitulkin-taiset muodot voivat langeta yhteen myös toisten nominien yksikön nominatiivin, genetiivin ja partitiivin kanssa. Siten syntyy näiden kolmen sijan välille monia erilaisia kombinoitumismahdollisuuksia. Seuraavassa luettelossa on kustakin sanasta ensin yksikön nominatiivi, sitten genetiivi ja partitiivi; yhteenlankeavat muodot on lihavoitu:

<i>kabu</i>	: <i>kabu</i>	: <i>kabu</i>	—	<i>kabu</i>	: <i>kao</i>	: <i>kabu</i>
<i>kari</i>	: <i>kari</i>	: <i>kari</i>	—	<i>kari</i>	: <i>karja</i>	: <i>karja</i>
<i>mari</i>	: <i>mari</i>	: <i>mari</i>	—	<i>mari</i>	: <i>marja</i>	: <i>marja</i>
<i>raja</i>	: <i>raja</i>	: <i>raja</i>	—	<i>rada</i>	: <i>raja</i>	: <i>rada</i>
<i>tali</i>	: <i>tali</i>	: <i>tali</i>	—	<i>talv</i>	~ <i>tali</i>	: <i>talve</i>
<i>lembe</i>	: <i>lembe</i>	: <i>lembet</i>	—	<i>lemme</i>	: <i>lembe</i>	: <i>lemmet</i>
<i>lemme</i>	: <i>lembe</i>	: <i>lemmet</i>	—	<i>lemme</i>	: <i>lemme</i>	: <i>lemmet</i>
<i>peo</i>	: <i>peo</i>	: <i>peod</i>	—	<i>pidu</i>	: <i>peo</i>	~ <i>pidu</i>
<i>lahe</i>	: <i>laheda</i>	: <i>lahedat</i>	—	<i>laht</i>	: <i>lahe</i>	: <i>lahte</i>
			—	<i>lahe</i>	: <i>lahkme</i>	: <i>lahet</i>

On myös sellaisia nominatiiveja, jotka ovat yksiselitteisesti identtisiä toisten nominien yksikön partitiivin kanssa (esim. *kaart* : *kaardi*, vrt. *kaar* : *kaart*, ja *und* : *unna*, vrt. *uni* : *und*), eräät taas toisten nominien yksikön genetiivin kanssa (esim. *soe* : *sooja*, vrt. *susi* : *soe*).

Edelleen on sellaisia yksikön nominatiiveja, jotka ovat identtisiä toisten nominien monikon nominatiivien kanssa, esimerkiksi *kood* : *koodi* — *kubu* : *kood* ja *sead* : *seadu* — *sig* : *sead*.

Muiden sijojen kanssa identtisiä yksikön nominatiiveja on seuraavasti:

a) inessiivimuotojen kanssa identtisiä *s*-loppuisia perusmuotoja:

<i>jalas</i>	— vrt. <i>jalg</i> -sanan yks. inessiiviin <i>jalas</i>
<i>karjus</i>	— vrt. <i>kari</i> -sanan mon. inessiiviin <i>karjus</i>
<i>kuus</i>	— vrt. <i>kuu</i> -sanan yks. inessiiviin <i>kuus</i>
<i>lihas</i>	— vrt. <i>liha</i> -sanan yks. inessiiviin <i>lihas</i>
<i>marjas</i>	— vrt. <i>mari</i> -sanan yks. inessiiviin <i>marjas</i>
<i>mees</i>	— vrt. <i>mesi</i> -sanan yks. inessiiviin <i>mees</i>
<i>soos</i>	— vrt. <i>soo</i> - ja <i>sugu</i> -sanan yks. inessiiviin <i>soos</i>
<i>trükis</i>	— vrt. <i>trükk</i> -sanan yks. inessiiviin <i>trükis</i>

Tähän ryhmään kuuluvat myös järjestysluvut, joiden nominatiivi on identtinen vastaavan perusluvun yksikön inessiivin kanssa: *neli* : *neljas* — *neljas* : *neljanda*, *sada* : *sajas* — *sajas* : *sajanda*, *üheksa* : *üheksas* — *üheksas* : *üheksanda* jne.

b) adessiivien kanssa identtisiä *l*-loppuisia sanoja:

<i>kamal</i>	— vrt. <i>kama</i> : <i>kamal</i>
<i>kool</i>	— vrt. <i>kubu</i> : <i>kool</i>
<i>maal</i>	— vrt. <i>maa</i> : <i>maal</i>
<i>meel</i>	— vrt. <i>mesi</i> : <i>meel</i>
<i>orel</i>	— vrt. <i>org</i> : <i>orel</i> (mon. adess.)

pael – vrt. *paas* : *pael*
riiul – vrt. *riid* : *riiul*
*sool*³ – vrt. *sugu* : *sool*, *soo* : *sool*

c) allatiivien kanssa identtisiä *le*-loppuisia perusmuotoja:

kuule – vrt. *kuu* : *kuule*
luule – vrt. *luu* : *luule*

d) muiden sijamuotojen kanssa identtisiä tapauksia:

keeks – vrt. *kee* : *keeks* (yks. transl.)
puude – vrt. *puu* : *puude* (mon. gen.)
praost – vrt. *pragu* : *praost* (yks. elat.)

Monet taivutusmuodot voidaan erottaa niiden kanssa identtisistä yksikön nominatiiveista erottamalla suffiksi vartalosta: *kaar/t*, *sea/d*, *jala/s*, *nelja/s*, *kama/l*, *luu/le*. Kaikissa käsitellyn ryhmän tapauksissa ei kuitenkaan ole kyse erilaisesta segmentoinnista: sellaisissa tapauksissa kuin *mari*, *peo*, *lahe* jne. homografian aiheuttaa vartalonvaihtelu, eikä suffiksia esiinny.

5.3.2. Erilaista segmentointia edellyttävät taivutusmuodot

Viron kielessä on runsaasti sellaisia yhteenlankeamisryhmiä, joissa samanasuiset sananloput voidaan osoittaa eri taivutusmuotoihin kuuluviksi erottamalla vartalo ja suffiksi toisistaan. Tällaisia ryhmiä ovat esimerkiksi seuraavat:

-Vst:

yksikön partitiiveja	elatiiveja
<i>hõbedane</i> : <i>hõbedas/t</i>	<i>hõbe</i> : <i>hõbeda/st</i>
<i>jahune</i> : <i>jahus/t</i>	<i>jahu</i> : <i>jahu/st</i>
<i>klaasine</i> : <i>klaasis/t</i>	<i>klaas</i> : <i>klaasi/st</i>
<i>labane</i> : <i>labas/t</i>	<i>laba</i> : <i>laba/st</i>
<i>liiges</i> : <i>liiges/t</i>	<i>liik</i> : <i>liigi</i> : <i>liige/st</i> (monikko)
<i>mahlane</i> : <i>mahlas/t</i>	<i>mahl</i> : <i>mahla/st</i>
<i>rabane</i> : <i>rabas/t</i>	<i>raba</i> : <i>raba/st</i>
<i>soine</i> : <i>sois/t</i>	<i>soo</i> : <i>soi/st</i> (monikko)
<i>soodane</i> : <i>soodas/t</i>	<i>sooda</i> : <i>sooda/st</i>

³ Tämä yksikön nominatiivi voi kuulua kolmeen eri nominiparadigmaan, kuten kohdasta 4.2.2.b ilmenee. Sananmuodolla *sool* on siten poikkeuksellisen monta eri tulkintaa.

KLAUS LAALO

toes : *toes/t*

trükis : *trükis/t*

turvas : *turvas/t*

vihane : *vihast*

tugi : *toe/st*

trükk : *trüki/st*

turb : *turva/st*

viha : *viha/st*; *viht* : *viha/st*

-sse:

additiiveja (s:n geminaatio) analogisia illatiiveja

haiglane : *haiglasse*

haigla : *haigla/sse*

hõbedane : *hõbedasse*

hõbe : *hõbeda/sse*

kasutus : *kasutusse*

kasutu : *kasutu/sse*

lõunane : *lõunasse*

lõuna : *lõuna/sse*

pilvitus : *pilvitusse*

pilvitu : *pilvitu/sse*

suhkrune : *suhkrusse*

suhkur : *suhkru/sse*

taevane : *taevasse*

taevas : *taeva/sse*

Produktiivisia *sse*-loppuisten tapausten alaryhmiä ovat *ne*-johdosten additiivien ja niiden kantasanojen analogisten illatiivien sekä *tus*-johtimisten substantiivien ja samakantaisten *tu*-johtimisten karitiivadjektiivien väliset yhteenlankeamiset.

-na:

genetiivejä

essiivejä

kibun : *kibuna*

kibu : *kibu/na*

krabin : *krabina*

krabi : *krabi/na*

kohin : *kohina*

koht : *koha* : *kohi/na* (monikko)

lahin : *lahina*

laht : *lahe* : *lahi/na* (monikko)

5.3.3. *i*-monikkoon liittyviä yhteenlankeamia

Vartalon loppuvokaalin muutosten takia tiettyjen nominien *i*-monikon vartalo eli monikon partitiivi sekä siihen perustuvat muut monikkomuodot ovat identtisiä toiseen taivutustyyppiin kuuluvien nominien vastaavien yksikkömuotojen kanssa. Seuraavan luettelon vasemmassa sarakkeessa on perusmuodon jälkeen mainittu yksikön genetiivi ja partitiivi sekä monikon partitiivi ja oikeassa sarakkeessa yksikön nominatiivi, genetiivi ja partitiivi (yhteenlankeavat muodot on lihavoitu):

hang : *hangu* : *hangu* : ***hange***   *hang* : ***hange*** : ***hange***

pala : *pala* : *pala* : ***palu***

palu : ***palu*** : ***palu***

tikk : *tika* : *tikka* : ***tikku***

tikk : *tiku* : ***tikku***

viis : *viie* : *viit* : ***viisi***

viis : ***viisi*** : ***viisi***

Homografisia ovat myös muut *i*-monikon muodot, siis *hangest*, *palust*, *tikkust*, *viisist* jne.

Tiettyjen nominien (useimmiten *i*- ja *u*-vartaloiden) monikon partitiivi lankeaa yhteen toisen taivutustyyppin yksikön genetiivin kanssa (vrt. myös edellisen luettelon tapauksiin). Seuraavassa luettelossa ovat vasemman sarakkeen tiedot vastaavia kuin edellisessäkin, oikeassa ovat vain yksikön nominatiivi ja genetiivi:

<i>mais</i> : <i>maisi</i> : <i>maisi</i> : <i>maise</i>	<i>maine</i> : <i>maise</i>
<i>murd</i> : <i>murru</i> : <i>murdu</i> : <i>murde</i>	<i>murre</i> : <i>murde</i>
<i>näht</i> : <i>nähu</i> : <i>nähtu</i> : <i>nähte</i>	<i>nähe</i> : <i>nähte</i>
<i>pool</i> : <i>pooli</i> : <i>pooli</i> : <i>poole</i>	<i>pool</i> : <i>poole</i>
<i>ring</i> : <i>ringi</i> : <i>ringi</i> : <i>ringe</i>	<i>ringe</i> : <i>ringe</i>

Nykyviron nominintaivutuksessa on vallannut alaa analoginen monikon partitiivityyppi *hangusid*, *palasid*, *tikkasid*, ja siten vokaalistoltaan toisiin tyypeihin sekaantuvat tapaukset (*hange*, *palu*, *tikku* jne.) ovat monissa tapauksissa jääneet harvinaisehkoiksi rinnakkaisvarianteiksi. Analogista monikon partitiivia ei kuitenkaan tavata kaikissa taivutustyypeissä, ja monet taajaan esiintyvät sanat ovat säilyttäneet vanhan partitiivivariantin myös sellaisissa taivutustyypeissä, joihin kuuluvissa muissa sanoissa analogista varianttia tavataan.

5.4. Nomininit ja verbit

5.4.1. Nominien ja verbien samanasuiset taivutussuffiksit

Sekä suomessa että virossa esiintyy dentaaliklusiili suffiksina toisaalta nomineissa monikon tunnuksena, toisaalta verbeissä yksikön 2. persoonan päätteinä. Suomen ortografiassa tätä suffiksia merkitään *t*:llä, viron ortografiassa *d*:llä. Suomessa voivat siten sellaiset sananmuodot kuin *kannat*, *leikit*, *toivot* jne. olla joko nominin tai verbin muotoja, virossa vastaavasti sellaiset muodot kuin *küpsed* (vrt. *küpse* ~ *küps* ja *küpsema*), *lood* (vrt. *lugu* ja *loomu*), *rabad* (vrt. *raba* ja *rabama*) jne. Tämän yhteisen – joskin ortografisesti eriasuisen – suffiksin lisäksi kummassakin kielessä on monia muita suffikseja, jotka voivat esiintyä sekä nomineissa että verbeissä. Nämä muut suffiksit eivät kuitenkaan ole yhteisiä suomelle ja virolle.

Suomen kielessä esiintyvät seuraavat nominien ja verbien samanasuiset taivutussuffiksit:

-A = nominien partitiivin päätte, verbien 1. infinitiivin tunnus (esim. *kantaa*, *leikkiä*, *tahtoa*)

-mme = nominien omistusliite, verbien persoonapäätte (esim. *arvomme, toivomme*)

-n = nominien yks. genetiivin päätte, verbien persoonapäätte (esim. *kannan, leikin, toivon*)

-t = nominatiivissa esiintyvä monikon tunnus, verbien persoonapäätte (esim. *kannat, uskot*)

Viron kielessä on seuraavassa luettelossa mainittuja nominien ja verbien samanasuisia suffikseja. Ensimmäinen niistä esiintyy myös suomessa, joskin ortografisesti eri asussa. Kunkin suffiksin jäljessä on mainittu ensin, mitkä muotoryhmät lankeavat yhteen, ja sitten muutamia homografiaesimerkkejä:

-d = nominien monikon nominatiivi, määrättyypeissä myös yksikön partitiivi (esim. *jääd*), verbien akt. ind. preesensin yks. 3. persoona, esim. *ajad (aeg, ajama), julged (julge, julgema), jääd (jää, jääma), kingid (kink, kinkima), maalid (maal, maalima), sammud (samm, sammuma), tapeedid (tapeet, tapeetima), tuled (tuli, tulema)*

-s = nominien inessiivi, verbien akt. ind. imperfektin yks. 3. persoona, esim. *avas (ava, avama), imes (ime, imema), julges (julge, julgema), pääses (pääse, pääsema), ravis (ravi, ravima), uhas (uhk, uhama)*

-sid⁴ = nominien monikon partitiivi, verbien akt. ind. imperfektin monikon 3. persoona, esim. *hindasid (hind, hindama), kordasid (kord, kordama), kuivasid (kuiv, kuivama), liimimid (liim, liimima), lubasid (luba, lubama), uurisid (uur, uurima), viksid (viks, viksima)*

-ks = nominien translatiivi, verbien akt. kondit. preesensin yks. 3. persoona, esim. *juhiks (juht, juhtima), jääks (jää, jäämä), kaabiks (kaap, kaapima), kooks (kubu, kuduma), poeks (pood, pugema), teeks (tee, tegema)*

-ta = nominien abessiivi, verbeistä seuraavat muodot:

a) TA-infinitiivi + passiivin kieltovaltalo, esim. *piinata (piin, piinama), tallata (tald, tallama)*

b) pelkkä passiivin kieltovaltalo, esim. *arstita (arst, arstima), seata (siga, seadma)*

-te = monikon genetiivi ja akt. ind. preesensin mon. 2. persoona, esim. *julgete (julge, julgema), koormate (koorem, koormama), standardite (standard, standardima), tunnete (tunne, tundma), valmite (valmis, valmima)*

---

⁴ Käytän lyhyden vuoksi vain termiä suffiksi, mutta on ehkä paikallaan huomauttaa siitä, että *sid* on verbeissä esiintyessään itse asiassa morfeemikombinaatio, joka koostuu sekreetioteitse kehittyneestä imperfektin *si*-aineksesta ja *d*-suffiksista; nomineissa *sid* on monikon partitiivin salkku- eli portmanteaumorfi, joka niin ikään on kehittynyt sekreetioteitse. Suffiksiluettelossa on mukana muitakin morfeemikombinaatioita, esimerkiksi *Tes*.

-**Tes** = nominien monikon inessiivi, verbien 2. infinitiivin inessiivi, esim. *lubades (luba, lubama)*, *maalides (maal, maalima)*, *rajades (raja, rajama)*, *nõudes (nõu, nõudma)*, *tugedes (tugi, tugema)*

5.4.2. Eri segmentointia edellyttäviä suffiksiaineksia

Eräät nominien suffiksilliset muodot ovat samanasuisia verbien tiettyjen muotojen kanssa siten, että eri sanaluokkaan kuuluvat tapaukset edellyttävät erilaista segmentointia.

Seuraavat suomen sananmuodot ovat yhdellä tavalla segmentoituina nominien, toisella tavalla segmentoituina verbien muotoja:

-**si** = supistumaverbien akt. ind. imperfektin yks. 3. persoonassa (*lakata : lakkas/i*, *silmätä : silmäsi/i*), nominien yks. 2. persoonan omistusliitteen sisältävä muoto (*lakka : lakka/si*, *silmä : silmä/si*)

-**stAAn** = *ise*-johtimisten verbien passiivin preesens (*napise- : napsi/ta/an*, *porise- : poris/ta/an*), nominien omistusliitteinen elatiivi (*nappi : napsi/ta/an*, *pöra : por/i/ta/an*)

-**AAn** = supistumaverbien akt. ind. preesensin yks. 1. persoonassa (*kerätä : kerää/n*, *liimata : liimaa/n*), nominien yksikön illatiivi (*kerä : kerä/än*, *liima : liima/an*)

Viron kielessä mm. seuraavat sananmuodot voivat olla sekä nominien että verbien muotoja:

-**vad** = nominien monikon nominatiivi, verbien akt. ind. preesensin mon. 3. persoonassa, esim. *elavad (elav, elama)*, *masendavad (masendav, masendama)*, *sügavad (sügav, sügama)*, *tänavad (tänav, tänama)*, *valdavad (valdav, valdama)*

-**vat** = nominien yksikön partitiivi, verbien kaudne kõneviis -moduksen aktiivi, esim. *austavat (austav, austama)*, *eitavat (eitav, eitama)*, *rahuldavat (rahuldav, rahuldama)*, *täiendavat (täiendav, täiendama)*

-**Tavat** = nominien yksikön partitiivi, verbien kaudne kõneviis -moduksen passiivi, esim. *käidavat (käidav, käima)*, *lauldavat (lauldav, laulma)*, *müüdavat (müüdav, müüma)*, *tuntavat (tuntav, tundma)*, *väsitavat (väsitav, väsima)*

5.4.3. Suffiksittomien muotojen yhteenlankeamisia

Kirjoitetussa kielessä verbin (heikko) vokaalivartalo esiintyy imperatiivissa ja kieltomuotojen yhteydessä: *lähde, älä lähde, ei lähde; luba, ära luba, ei luba*. Eräät näistä verbivartaloista ovat identtisiä nominien perusmuotojen kanssa, kuten edelliset substantiivien *lähde : lähteen* ja *luba : loa* perusmuo-

tojen kanssa. Puhutussa kielessä mainittujen verbimuotojen lopussa esiintyy ns. loppukahdennus, joten sellaisissa tapauksissa kuin *jää, suo, tuo* jne. on verbivartaloiden ja nominivartaloiden yhteenlankeamisessa kyseessä nimen-omaan homografia (termin suppeassa merkityksessä). Sen sijaan sellaisissa tapauksissa kuin *lähde* sekä nomini että verbi päättyy loppukahdennukseen, joten kyseessä on sekä homografia että homofonia.

Suomen kielessä on runsaasti sellaisia *i*-loppuisia nominien perusmuotoja, jotka ovat identtisiä verbien imperfektimuotojen kanssa: *koski, leikki, nuoli, onki, oppi, särki, tuki, tukki, tuli, tuuli*. Lisäksi eräät *i*-loppuiset nominien perusmuodot ovat identtisiä *i*-vartaloisten verbien kanssa, ja näissä tapauksissa imperfektin lisäksi myös imperatiivi (ja samalla kieltovartalo) on samanasuinen: *huoli, keksi, kuori, kynsi, marssi, risti, saksi, sukki, sääli, tanssi, toimi, uusi, vahti*. Eräissä astevaihtelutapauksissa vain imperatiivi on homografinen nominin perusmuodon kanssa: aiemmin mainitussa tapauksessa *lähde* nomini ja verbi ovat samaa kantaa, sellaisissa tapauksissa kuin *hankkia : hanki* ja *tukkia : tuki* on kyse satunnaisesta yhteenlankeamisesta.

Suomen kielessä on myös sellaisia *i*-loppuisia nominin perusmuodon ja verbin imperfektin välisiä homografiatapauksia, että verbi on *A*-vartaloinen ja nomini on joko tämän verbin johdos, kuten tapauksissa *kasvatti, lähetti, muisti*, tai sattumalta verbin imperfektimuodon kanssa identtinen lainasana, kuten tapauksissa *huusi, jätti, puristi, riitti* (vrt. *huutaa, jättää, puristaa, riittää*).

Eräät verbien *stA*-loppuiset vokaalivartalot (esim. *lavasta, säästä, päästä*) ovat identtisiä elatiivimuotojen kanssa (*lava/sta, sää/stä, pää/stä*), eräät taas konsonanttivartaloltaan *s*-loppuisten yksikön partitiivien kanssa (*entis/tä, harras/ta, kerros/ta, laillis/ta* jne. – vrt. *entistää, harrastaa* jne.). Muutamat verbien *stA*-loppuiset vokaalivartalot ovat identtisiä nominien perusmuotojen kanssa (*alusta, edusta, perusta*).

Virossa verbien suffiksittomat muodot voivat olla homografisia seuraavien nominien suffiksittomien muotojen kanssa:

- yksikön nominatiivi, esim. *kodune, paikne, maitse, pääse*
- yksikön genetiivi, esim. *kõpla, märgi, poe* (*kõblas – kõplama, märk – märkima, pood – pugema*)
- yksikön partitiivi (ja additiivi), esim. *kuhja, valda, vänta* (*kuhi – kuhjama, vald – valdama, vänt – väntama*)
- monikon partitiivi, esim. *paelu, pühi* (*pael – paeluma, püha – pühkima*)

Lisäksi lankeavat yhteen seuraavat muotoryhmät, joissa joko verbi tai nomini sisältää suffiksin:

-Ku = nominien yksikön genetiivi, verbien 3. persoonan imperatiivi (esim. *käik* : *käigu*, *käima* : *käigu*; *väljak* : *väljaku*, *väljama* : *väljaku*)

-n = erään nominijohdostyyppin yks. nominatiivi, verbien akt. ind. preesensin yks. 1. persoona (esim. *laen* : *laenu*, *laadima* : *laen*)

-Ta = nominien abessiivi, verbien imperatiivin yks. 3. persoona + aktiivin kieltovartalo, esim. *kaota* (*kadu*, *kaotama*), *nahata* (*nahk*, *nahatama*), *nimeta* (*nimi*, *nimetama*)

Edellä käyttämässäni kolmijaossa (samanasuiset suffiksit, erilaista segmentointia edellyttävät suffiksiainekset, ainakin toisena osapuolena suffiksiton muoto) olen käsittänyt suffiksiksi nimenomaan taivutussuffiksit. Jos myös derivaatiosuffiksit otettaisiin huomioon, kuuluisivat esim. viron **ne**-johdinainekseen sisältävät muodot nominien ja verbien samanasuisten suffiksien yhteyteen. Kyseessä olisivat nomineissa suomen *inen*-johdoksia vastaavan *kodune*, *paikne* -tyypin yks. nominatiivi, verbeissä *ne*-johdosten imperatiivin yks. 3. persoona ja samalla aktiivin kieltomuoto (vrt. *kodunema*, *paiknema*); tällaiset tapaukset ovat nyt suffiksittomien muotojen yhteydessä.

Nominien ja verbien välisiä yhteenlankeamisia on siis sekä suomessa että virossa runsaasti, mutta näille kielille yhteisiä nominien ja verbien homografiaryhmiä on vain vähän. Yleensä nomini- ja verbiesiintymien kontekstit ovat niin erilaisia, että tulkintavaikeuksia ei synny. Kuitenkin esimerkiksi nominilla ja verbin nominaalimuodolla voi olla sama konteksti (»hänen teki mieli *kiljua*»), samoin nominilla ja imperatiivilla (»*monista paras*»). Erikoisen sanajärjestyksen avulla voidaan mm. mainoksissa ja lyriikassa hämärtää kontekstia niin, että syntyy normaalia enemmän tulkintamahdollisuuksia.

5.5. Taipuvat ja taipumattomat sanat

Sellaisessa tapauksessa kuin *olla rypyssä* on tulkinnanvaraista, onko kyseessä nominin *ryppy* taivutusmuoto vai partikkeliksi kivettynyt sana. On kuitenkin runsaasti selviä homografiatapauksia, siis partikkeleita, jotka ovat homografisia nominien taivutusmuotojen kanssa: postpositio *jälkeen*, prepositio *ilman*, adverbis *hyvin*, *kerran*, *vallan* ja *yksin*, konjunktio *sillä* jne.

Seuraavat sananloput esiintyvät virossa sekä nominien taivutusmuodoissa että partikkeleissa, joista monet ovat kivettyneitä nominien taivutusmuotoja; osaksi ovat kyseessä aivan satunnaiset yhteenlankeamiset (esim. *sisse*):

-It: ablatiivit *austavalt* (*austav*), *julgelt* (*julge*), *kindlalt* (*kindel*), *lähemalt* (*lähem*) ovat samanasuisia produktiivisen adverbinohtimen *-lt* sisältävien muotojen kanssa

-le: allatiivit *jaole (jagu)*, *kaugele (kauge)*, *ligidale (ligida)*

-l: adessiivit *kõrval (kõrv)*, *paremal (parem)*, *puhul (puhk)*, *vahel (vahe)*;
mon. adessiivit sanoista *vahk, vaht*), *veel (vesi)*

-sse: *sisse* (lainasanan *siss* monikon partitiivi)

-st: elatiivit *juurest (juur)*, *käest (käsi)*, *peast (pea)*, *seast (siga)*, *äärest (äär)*

-s: *peas (pea)*, *väljas (väli)*

Virossa on myös joukko partikkeleita, jotka ovat homografisia eräiden verbien taivutusmuotojen kanssa. Esimerkiksi sananloppuinen *Ti* esiintyy toisaalta viron verbien passiivin imperfektimuodoissa ja toisaalta partikkeleissa: *alati* (vrt. *algama*), *areldi* (vrt. *arglema*), *pilguti (pilkuma)*, *pooliti (poolima)*, *pühiti (pühkima)*, *taoti (taguma)*. On myös yksittäisiä muita verbimuotoja, kuten imperfekti *lidus (liduma)* ja imperatiivi *sirgu (sirguma)*, jotka ovat homografisia adverbien kanssa.

6. Suomen ja viron homografian kokoavaa tarkastelua

Suomessa ja virossa esiintyy näiden kielten morfologisten ominaisuuksien takia runsaasti erilaisia monitulkitaisia sananmuotoja: johtimia ja taivutus-suffikseja on paljon, vartalo- ja päätteallomorfeja on useissa taivutustyyppisissä monia ja myös morfofonologia aiheuttaa eri muotojen yhteenlankeamista.

Voidaan erottaa kolme tekijää, jotka aiheuttavat suomessa ja virossa runsaasti sananmuotohomonymiaa (vrt. Viks 1984: 103–104). Yksi tekijä on se, että samanasuinen suffiksi voi esiintyä sekä johtimena että taivutussuffiksina (esim. suomen ja viron verbien *TA*-aines) tai sekä nomineissa että verbeissä (esim. suomen *-n*, viron *-ks*).

Toiseksi yhteenlankeamisia synnyttää morfofonologia: sanavartalon muutokset (astevaihtelu, vokaalinmuutokset suffiksin *i:n* edellä) aiheuttavat sekä muotoryhmän sisäistä että eri muotoryhmien välistä homografiaa. Monikon *i:n* edellä tapahtuvat vokaalinmuutokset aiheuttavat varsinkin suomessa runsaasti yhteenlankeamisia — virossa monikon *i:n* aiheuttama sananmuotohomonymia on osaksi menettänyt merkitystään, kun vallitseviksi ovat tulleet analogiset *de*-aineksen sisältävät monikkomuodot.

Kolmanneksi yhteenlankeamisia aiheuttaa se, että erilaista segmentointia edellyttävät sanamuodot ovat keskenään identtisiä. Näitä erijakoisia tapauksia on kummassakin kielessä hyvin runsaasti. Tällaisten tapausten yleisimpiin tyyppeihin kuuluu kummassakin kielessä *-Vst(A)* (esim. suomen *tulo+sta* ja *tulos+ta*, viron *mahla+st* ja *mahlas+t*).

Saman lekseemin eri muotojen välinen eli paradigmansisäinen homografia

(ks. artikkelin 3. kohtaa) on virossa yleisempää kuin suomessa. Virossa monet taivutussuffiksit ovat kuluneet, ja varsinkin nominien taivutuksessa on siirrytty typologisesti toisenlaisiin keinoihin, vartalonsisäisiin äännevaihteluihin, joista kaikki eivät näy kirjoituksessa (vältevaheldus). Verbien paradigmansisäisen homografian tapauksia on virossa huomattavan paljon, sillä kaikkien verbien yksikön toinen ja monikon kolmas persoona ovat imperfektissä ja konditionaalissa samanasuiset. Tämä homografiatyyppejä esiintyy myös vanhassa kirjasuomessa. Paradigmansisäistä homografiaa käsittelevän kohdan loppujaksossa 3.3 kieliä vertaillaan lyhyesti.

Muotoryhmän sisäistä homografiaa (artikkelin 4. kohta) eli eri lekseemien keskenään samojen taivutusmuotojen yhteenlankeamista syntyy enimmäkseen morfofonologisista syistä: astevaihtelusanat lankeavat yhteen astevaihteluttomien sanojen kanssa, monikon *i:n* etiset vokaalinmuutokset ja etenkin virossa monet muutkin vartalonloppuiset muutokset aiheuttavat eri vartalo-tyyppeihin kuuluvien sanojen samanasuisuutta.

Eri lekseemien keskenään erilaisten muotojen yhteenlankeaminen eli muotoryhmien välinen homografia (5. kohta) on kolmesta homografiaryhmästä sekakoosteisin. Tämä homografiaryhmä on suuri sekä suomessa että virossa. Verbien homografiaa aiheuttaa kummassakin kielessä *TA*-aines, joka voi olla joko johdin tai passiivin tunnus. Tämän lisäksi on *isi*-suffiksiaines suomessa kaksitulkintainen.

Nominien eri muotoryhmien välinen homografia on kummassakin kielessä monipuolisempaa kuin verbien. Sekä suomessa että virossa on paljon sellaisia monitulkintaisia sananmuotoja, joissa oikeaan tulkintaan päästään segmentoinnin avulla. Molemmissa kielissä on myös nominin perusmuodon kanssa identtisiä toisen nominin taivutusmuotoja. Tällaisia yhteenlankeamia on virossa syntynyt paljon varsinkin sananloppuisten äänteellisten muutosten, mm. loppuheiton takia; esimerkiksi viron sananmuotoa *maal* vastaavat suomessa *maali* ja *maalla*, sananmuotoa *sool* mm. *suola*, *suoli* ja *suolla*, sananmuotoa *soos* mm. *soosi* ja *suossa*. Kummassakin kielessä on myös runsaasti nominien ja verbien välisiä homografiatyyppejä, mutta nominien ja verbien samanasuisista suffikseista vain yksi (suomen ortografian *t*, viron *d*) on yhteinen molemmille kielille.

Homografiaa aiheuttavat suomessa ja virossa samat tekijät, ja myös homografian päätyypit ovat samoja; kahden läheisen sukukielen rakenne on varsin samankaltainen. Kuitenkin on vain muutamia sellaisia homografiaryhmiä, jotka ovat kummassakin kielessä aivan samanlaisia. Suomen ja viron kehitys on johtanut jossain määrin eri suuntiin, ja typologiset erot ovat syynä mm. siihen, että virossa nominien paradigmansisäinen homografia on huomattavasti monipuolisempaa kuin suomessa.

KLAUS LAALO

LÄHTEET

- BRODDA, BENNY & KARLSSON, FRED 1981: An Experiment with Automatic Morphological Analysis of Finnish. — Publications of the Department of General Linguistics, University of Helsinki, no. 7.
- Eesti keele morfoloogiliste homonüümide sõnastik. (Tallinnassa Viron tiedeakatemian Kielen ja kirjallisuuden instituutissa magneettinauhoilla.)
- Eesti keele sõnavormide sõnastik. (Tallinnassa Viron tiedeakatemian Kielen ja kirjallisuuden instituutissa magneettinauhoilla.)
- LAALO, KLAUS 1982: Suomen kielen homografia. Laudaturtyö. Helsingin yliopiston yleisen kielitieteen laitos.
- 1988: Suomen kielen sananmuotohomonymiasta. — Kieli 3. Helsingin yliopiston suomen kielen laitos. Hki.
- PANMAN, OTTO 1982: Homonymy and polysemy. — *Lingua* 58 s. 105–136.
- PENTTILÄ, AARNI 1975: Homonüümiast, eriti soome keelt silmas pidades. — *Congressus tertius internationalis Fenno-Ugristarum, Pars I* s. 322–326. Tallinn.
- SAUKKONEN, PAULI — HAIPUS, MARJATTA — NIEMIKORPI, ANTERO — SULKALA, HELENA 1982: Suomen kielen homonyymejä. — *Språkhistoria och språkkontakt i Finland och Nord-Skandinavien* s. 255–272. Studier tillägnade Tryggyve Sköld den 2 november 1982. Kungliga Skytteanska samfundets handlingar 26. Stockholm.
- VIKS, ÜLLE 1981: Eesti keele automaatsõnastikest. — *Keel ja Kirjandus* 24 s. 211–216.
- 1984: Sõnavormide homonüümia eesti keeles. — *Keel ja Kirjandus* 27 s. 97–105.

Homography between different word forms in Finnish and Estonian

KLAUS LAALO

1.1. Finnish and Estonian are the only Baltic-Finnic languages with established literary languages. Thus, it is appropriate to compare them when examining homography (i.e. homonymy in written language) in inflexional word forms. The term *homography* is used in a wide sense in this article: it includes all inflexional forms (including basic forms) which are identical in writing regardless of how they are pronounced.

1.2. There are many different kinds of ambiguity in natural language. Lexical ambiguity includes homonymy and polysemy. Structural ambiguity incorporates syntactical ambiguity (e.g. *visiting relatives*) and homonymy between word-forms (e.g. *can*: 1. the modal verb *can* : *could*; 2. the noun *can* : *cans*; and 3. the transitive verb *can* : *cans* : *canned*),

where homography affects certain forms of certain words.

2. Instances of homonymy in inflexional word forms have been divided into three classes by Ülle Viks (1984):

- a) paradigm-internal: different forms of the same lexeme;
- b) internal to an inflexional form: instances between the same inflexional forms of different lexemes;
- c) instances between different inflexional forms of different lexemes.

The classification presented by Viks is applied in this article.

3. There are only a few forms in Finnish in which there is paradigm-internal homography. For example, the present and the past forms of verb stems ending in *i-* and *Oi-* are homonymous (e.g. *oppia* : *opin* 'I learn' or 'I learned'; *arvioida* : *ar-*

violin 'I estimate' or 'I estimated'). In nominals, the nominative singular, the genitive, and the nominative plural are homographic if they have a possessive suffix.

Paradigm-internal homography is clearly more frequent in Estonian than in Finnish. Two thirds of all instances of homography in Ülle Viks' corpus is paradigm internal (1984: 98). In all Estonian verbs, the 2nd person singular and the 3rd person plural of the following forms are identical: past indicative (e.g. *elasid* 'lived'), the present conditional (e.g. *elaksid* 'would live') and the perfect conditional (e.g. *elanuksid* or *oleksid* *elanud* 'would have lived'). In nominals, the loss of endings has meant that some of the following cases are homographic in many inflexional types: nominative, genitive, partitive, and additive.

4. Homography between the same inflexional forms of different lexemes is caused by morphophonological changes in Finnish and Estonian: in particular, consonant gradation and stem-final vowel changes before the suffix *i*. In addition, homography in Estonian is caused by certain changes in word-final position, including, for example, apocope.

Consonant gradation alone causes very little homography in Finnish, but it does play a part in instances of homography caused, for example, by the suffix *i*. The *i*, *ei*, and *oi* of the second syllable can belong to a number of different inflexional types because of vowel changes caused by the suffix *i*. For example, when the plural marker *i* is added to nominal stems ending in *i-*, *eA-*, or *e-* the diphthong *ei* is produced. Table 1 displays a selection of homographic instances in these three different nominal paradigms. As can be seen from the table (p. 521–522), consonant gradation contributes to the resulting homography in a number of instances.

Stem-final changes result in more instances of homography in Estonian than in Finnish. As a result of apocope, the nominative singular forms of *niit*, *sool* and *viis*, for example, are ambiguous (cf. the genitives *niidi* 'thread' – *niidu* 'meadow', *soola* 'salt' – *soole* 'intestine' – *sooli* 'colloidal solution', *viie* 'five' – *vii-si* 'way, habit').

5. Homography between different inflexional forms of different lexemes is very common in both Finnish and Estonian. This is particularly true of instances of homography between nominals. There are fewer instances of homography between different verb forms, but, in both languages, a good deal of homography is caused by the suffix *TA*, which is 1) a derivational suffix and 2) the passive marker.

In Finnish there are very few basic forms, i.e. nominative singulars, which are homographs of inflexional forms of other nominals. Nevertheless, there are some instances where the partitive and the basic form are identical: the singular partitive ending *A* and the plural partitive ending *JA* are similar to final elements commonly found in basic forms. In Estonian, on the other hand, there are many instances where a basic form is identical with an inflexional form of another nominal, since many inflexional suffixes have been lost, and the typical way in which an inflexional form ends is generally no longer distinguishable from the typical way in which a basic form ends.

In both languages there are many ambiguous forms, which have at least two different morphological segmentations. Among the most common are Finnish *-stA*, Estonian *-st*: the partitives *teräs+tä* 'steel' and *mahlas+t* 'juicy' are homographic with the elatives *teräs+tä* 'from the blade' and *mahla+st* 'from the juice'.

There are a number of suffixes which occur in both nominal and verbal forms in both languages. Only one of them is common to both languages: the 2nd person singular ending in verbs and the plural marker in nominals, which is orthographically *t* in Finnish and *d* in Estonian.

Homography in both Finnish and Estonian can be attributed to the same factors: there are many suffixes and there are also many allomorphic variants of stems and endings in several of the inflexional classes; furthermore, morphophonological factors can result in identical forms. Nevertheless, there are very few homographic types which are exactly the same in both languages.